

HALKEVLERİ DERGİLERİ

Halkevinin adı	Derginin adı	Kaç günde bir çıkar
Adana	Görüşler	Aylık
Afyon	Paspınar	»
Antalya	Türk Akdeniz	iki aylık
Bafra	Altın Yaprak	Aylık
Balıkesir	Kaynak	»
Bursa	Uludağ	Üç ayda bir
Burdur	Ölker	Aylık
Denizli	İnanç	»
Elazığ	Altan	»
Eminönü	Yeni Türk	»
Eminönü	Halk bilgin	»
	Haberleri	»
Giresun	Aksu	»
Isparta	Ön	»
İzmir	Fikirler	15 günde bir
Konya	Konya	Aylık
Manisa	Gediz	»
Merzifon	Teşan	»
Milas	Yeni Milas	»
Muğla	Muğla	»
Niksar	Ölker	»
Trabzon	İnan	»
Samsun	19 Mayıs	»
Sinop	Dıranaz	»

İYESİ
T. F. SILAY

Kaynak

Yayın Direktörü
ABDİ
Agabey Oğlu

Balıkesir Halkevi Aylık Dergisi

SAYI: 64

19 . 5 . 1938

YIL: 5

19 Mayıs

Bazı günler vardır ki, yılın içinden ayrılıp milletlerin tarihlerine mal olurlar. O günlerden bazıları, yurt ve ulus için ya acı bir hatıraya bağlıdır; yas tutulur. Ya bir ulusal zafere, bir devrim hamlesine şahit olmuştur; kutsaldır; kutlulanır.

19 Mayıs yeni Türk tarihinin kuruluşuna esas olduğu için yalnız Türkler arasında değil, cihan tarihinde de önemli bir yer almıştır. Yurdun kurtuluşu ve ulusun erkinliği için öz topraklarımıza ayak basan şefimiz, o gün bahtsız bir sürü gibi dağılmış yüz tutmuş milleti mutlak bir ölümden kurtardı. Dünyanın en güzel ülkesi olan Türk topraklarını, Avrupanın mukadderatını kıyılarında tutmaya pek müsait Boğozları paylaşmak hırsı ile saldıranlar çetin bir savaşın, göz kamaştıran bir zaferin ve sağlam bir barışın birbirini kovalayan başarıları karşısında hakiki bir yenilme zehrinin iliklerine kadar işlediğini hissettiler.

19 Mayıs Türküm diyen her varlığın benimsemekte ve o günü bir uğura, bir şerefe bağlamakta hakkı olan kutsal bir

gündür.

Yeni Türk yapısının temeli o gün atıldı.

Yeni Türk tarihi o gün başladı.

Türk enerjisinin sembolü olan Aata-türk, o gün yurdun bağrına yalnız ayak basmadı; o sızlıyan yüreğe kulağını, kalbini, ruhunu dayadı. Bu dinleyiş onda in sanlığın üstünde bir kudret yarattı. Çünkü en büyüğümüz hızını, yurdun sızlıyan yüreğinden, ulusunun esirlik acısı ile dö-külen göz yaşlarından aldı.

Ve bu hız bir solukta düşmanı Türk sularında boğarken, yine aynı çabuklukla Türk yurdunu dünyanın en bayındır bir ülkesi, ulusunuda dünyanın en mutlu insan-ları arasına ulaştırdı. Gençliği candan kutlulamalıki, bu kutsal gün onlara armağan edildi

Bu büyük ödenin karşılığı, hiç bir kudret karşısında yenilmiyen bir vücut, şaşırmiyan bir kafa, yorulmiyan bir kalp ve tam bir inanla çalışıp Türk Erkinli-ğini ölünciye kadar korumak ülküsüdür.

Mükerrem Kâmil SU

Balıkesire ilgili iki vesika

Kâmil SU

Halkevi tarafından neşredilen (XVII ve XVIII'inci yüz yıllarda Balıkesir şehir hayatı) atlı kitabımızda Balıkesirin eski tarihlerdeki tecim hayatına ait kısa bir bahis vardır. Orada, şer'i mahkeme sicillâtında bulunduğum vesikalara dayanarak, Balıkesirin Osmanlı tarihinde Ökonome alanındaki mevkiini açıklamaya çalıştım. Bittabi bu bir tecrübeden ibarettir. Bilâhara Edremit şer'i mahkeme sicillâtını tetkik ederken bu sahada yararlı olabileceğine kani olduğum bazı vesikalar buldum. Bunlardan bir kısmını Kaynağın geçen sayılarından birinde neşrettim. Bunlar Edremit, Ayvalık ve İzmir havalisinden İstanbula üzüm nakline dair merkezden gönderilmiş fermanlardı. Aşağıya koyduğumuz iki vesika da Yavuz ve Kanunî tarafından Edremit, Kızılcaturuzla, Ayazment ve midilli kadılıklarına gönderilen fermanlardır.

Edremit sancak beyi ile Edremit ve Midilli kadılıklarına hitaben, 921 yılı ramazan ayında Yavuz tarafından gönderilen bu fermanla Midilli ve Edremit'ten ramazaniyelik zeytin, Turunç ve peynir istenmektedir. 957 yılı ramazan ayında Kanunî tarafından gönderilen ikincisinde ise yine ramazaniyelik balmumu istenmektedir.

Bu iki vesikadan birincisi Edremit ve havalisinin zeytin, turunç ve peynir yetiştirmekte ileri gitmiş olduğunu isbat eder. Edremit, Ayvalık ve havalisi bu gün dahi zeytin ile meşhurdur. Fakat Yavuz ve Kanunî zamanında şöhreti olduğu vesikalar dan anlaşılan Turuncun bu gün bu mntakada aynı şöhrette olduğu iddia edilemez.

957 Tarihli vesikada balmumu istenilmesi bu mntakanın, eski tarihlerde, arıcılıkta ileri gitmiş olduğunu ifadelendirir.

(VESİKA I)

Hükmü Şerif Zeytun İçin Varit Olmuştur

Kıdvetül ümerailkiram umdetil küberail fıham Zülkaderü vel ihtiram Midillü (Midilli) sancağı beyi dame izzuh ve mefahirül kuzatı vel hükkâm maadinül fazlı vel kelâm mevlâna Edremit ve Midillü kadıları dame fazluhuma (üç kelime okumuyor) emini zide kadruh tevkii refii humayun vasıl olucak malûm olakı halıya hassi humayunum için Zeytun ve turunç ve peynir hacet olduğu ecilden buyurdum ki hükmü şerifim vardıkta tehir etmeyüp gayet eyülerinden ve nefislerinden sekiz varil zeytun ve otuz sepet Turunç ve elli tekerlek peynir ki yirmisi lor ola onda olan narh üzere satun alup tacil gemiye koyup kapuya gönderesiz ve vakı olan harcı elinde olan hassa eşlerden? alup veresiz ve deftere kayıt edüp vakti munasipte arz idesiz şöyle bilesiz alâmeti şerife itimat kulasız tahriren fi yevmissadis vel işrin şehri ramazanil mübarek min şuhur ihda işrin ve tıs'a mie

Bimakamî Edirne 921

(Vesika II)

Sureti Hüküm Liecli Balmumu

Mefahirül kuzatı vel hükkâm maadinül fazlı vel kelâm elmuhtassü bimezidi inayetül melikil (muin) mevlâna Edremit ve Ayazmet ve Kızılcaturuzla kadıları Zidet fezailühüm (bir kelime okunmuyor) vel akran anda haslarım emini olan zide kadruhum tevkii refii humayun vasıl olucak malûm ola ki hâliya hassi humayun için balmumu hacet ve lâzım olmağın kazai Edremit ten on kantar (ve) kazai Ayazmentten on kantar ve kazai Kızılcaturuzla dan beş kantar balmumu tayin olunup kulum Hüseyin gönderildi buyurdum ki

hükmü şerifimle vardıkta sizki emin kullarımız kadıları balmumu için nekadar akçe talep ederler ise bilâtehir arz verup (arz idüp) ve sizki kadılar siz akçe narhı ruzi üzere emin kullarımdan alup elle-rine huccet verüp tahtı kazadan (kazadan) tayin olunan balmumunu safi ve pak olup taşlu ve topraklu ve gayri memlikte mağlul olmaya bulunani yola salup ve akçeleri kendü elünüz ile mumu almazdan evvel narhı cari üzere sahiplerine teslim edüp badehu balmumunu münasip olan kira tavarlarına (arabalarına) tahmil ittürup kapuma gönderesiz ve kimlerden ne miktar balmumu alınur ve ne karyelerde sakinlerdir ve kantarı nice alunursa

alel infirat defter edüp imzalayup kapuya gönderesiz amma bu bahane ile müslümanların müft balmumları ve akçeleri alunup zulüm ve taaddi olunmaktan begayet ihtiraz edesiz üzejünüzde mühim miri maslahat olup kendünüz mübaşeret eylemezsenüz yarar nayibinizi gönderüp tenbih ettiresizki emrûme muhalif iş olmayub ihtiraz üzere olup şöyleki müslümanlar zulüm ve taaddi ola varan kulum ve nayiplerinuz veya mübaşirler hakaret ve siyaset olunurlar tenbih olunmadı dimeyeler şöyle bilesiz alâmeti şerife itimat kulasız tahriren fıl yevmil işrin min şehri ramazanile mübarek sene: 957

Paşa Sultan Türbesi

Ekrem ÇAVULDUR

Balıkesir şehrinin batısında Hıdırlık banyı eteklerinden bir kısmını ihtiva eden Karaoğlan mahallesinde ve aynı adı taşıyan camiin [1] yakınında bulunan Paşa Sultan türbesi, dört duvardan ibaret basit bir bina olmasına rağmen diğkattli bakışları üzerine çekmekten hâli kalmıyor.

Bu dört duvarın bilhassa batı cihetindeki sathının alt kısımlarında Osmanlı ve Selçuk Türkleri devirlerinden önceye ait Bizans ve Yunan devirleri eserlerinin parçaları gözükmemektedir.

Buparçalar arasında kenarları kabartma işleme ile çevrili düz satırlı sarı renkte kabataş, ve işlemeleri duvarın içinde kalmış mermer pencere korneji; ortasında tahminen (35) santim kutrunda ve (8) santim derinliğinde müdevver bir oyuk olan ve bu oyğun üstünde eski Yunan harflerinden kısa bir yazı bulunan mustatil şekilde düz satırlı mermer bir taş, bilhassa göze çarpmaktadır.

1898 Balıkesir yer sarsıntısından önce kubbeli olduğu söylenen bu binanın methalini teşkil eden kemer, Roma tarzında olduğu gibi kubbenin istinat ettiği köşeler de aynı tarzdadır.

Bu görünüşe bakılırsa mevcut bina, harabiye oğramış olan Bizans devrine ait mebanî harebelerinden toplanan taşlardan istifade edilerek Bizans tarzında kurulan bir türbe binasıdır. [2]

[1]Bu camiin ilk Balıkesir valisi (Orhan Gazinin oğlu) Süleyman paşanın maiyeti kumandanlarından Karaoğlan tarafından bina edildiği rivayet edilmektedir.

[2] Türbe içersinde büyük mezara yakın bir köşede ters olarak kapatılmış mermerden yarım sütun başlığı, iki yıl önce yerinden kaldırılarak zemine kapanmış yüzünde kabartma çiçekler arasında yine kabartma bir İstavroz görülmüş olduğundan delâletimizle Halkevine nakiledilmiştir.

Türbenin hiç bir kısmında kitabe yoktur. Türbenin şimale açılmış bir kapusile şark ve cenup cephelerinde birer ufarak penceresi vardır. Pencereleer demir şebekeli ve tahta kapaklıdır.

İçersinde üçü büyük biri küçük olmak üzere dört mezar vardır. [3] Mezarlar kârgir ve üzerleri kum ve kireç harçla sıvalıdır. Büyük mezarlardan ikisi, türbe kapusundan girince methal kısmının iç tarafı imtidadında karşı karşıya bulunmaktadırlar.

Buiki mezarın şimdiki vaziyetleri şadakinin erkek soldakinin kadın olduğu kanaatini vermektedir.

Kubbenin altına tesadüf eden kısmın cenubi garbi köşesinde Paşa Sultana izafe edilen mezar bulunmakta olup üzeri tahta sanduka ile örtülü ve etrafı tahta parmaklıkla çevrilidir Küçük mezar ise paşa Sultanın ayak ucu solunda türbenin şark duvarına yakındır.

Mezarların tarif edilen vaziyetlerine göre yekdiğerlerine olan münasebetleri nedir? Küçük mezar, Paşa Sultanın çocuğudur? medhal kısmındaki büyük mezarlar, kendisinin akrabasıdır? yoksa en yakın müritlerimidir?

Esasen Paşa Sultanın kendisi hakkında da vesaike müstenit bir malumat bulunmadığından mahiyeti anlaşılamamaktadır. Halkın telakkî ve rivayetine göre Paşa Sultan, Eyip Sultan ve Emir Sultan gibi mazannadan ve onların arkadaşlarındandır.

[3] Daha evvel Kaynakta intişar eden Balıkesirde yatırlar yazılarında tøm dede denilen yarıdan bahseden yazıda bu mezarların beş olarak gösterildiği görülmüş bunun üzerine yapılan tetkikat, neticesinde yazdığımız gibi dört mezar bulunduğu müşahede olunmuştur.

Tarihi kayıtlara nazaran Paşa Sultan, Eyip Sultanın arkadaşı olamayacağı gibi Emir Sultanlada arkadaş değil; hem asır olabilir.

Ashapdan olan eyubi ansarının birinci hieret yüz yılında İstanbul önünde boğuştuğu malumdur. Emir Sultana geince: Emir buhari diyede anılan bu zat buharada doğmuş, iktisabî ilim eyledikten sonra biladî ruma gelerek Bursada yerleşmiş; meşayihî halvetiyeden keramet sahibi tanınmış bir zattır. Kendisine büyük hürmet bağlayan Bursa halkı ona Emir Sultan derlerdi. Bunu gören o devrin padişahı, yıldırım gibi ş dîr bir hükümdarın iltifat ve hürmetine mazhar olmağla beraber ona damat bile olmuştur. (4)

Paşa Sultan, Balıkesir yatırlarından Bahım Sultan [5] ve sair babaiyeler gibi şark-

[4] Şakayiki numaniye, Sayfa: 76 kamusülâlâm; cilt (2) Sayfa (1041)

[5] Kaynak mecmuası. Sayfa: 369 - 371 Abdul Bakinin yazısında tafsilat vardır.

tan gelerek Karasioğulları ile Osman oğullarının Mizya ve Bitinyakıtararını istilaları üzerine Balıkesirde yerleşmiş ve Balıkesirlilerin muhabbet ve hürmetlerini kazanmış erenlerden biri olsa gerektir. (6)

[6] — Orta Asyadan akup gelen Türk kitlelerinin Anadoluyu istilâ etmeleri üzerine Şarkın Buhara, Horasan vesair medeniyet merkezlerinden kalkup bu yeni Türk beldelerinde tekke ve medreseler kurmuş olan tarikat Uluları, halkın ve hükümdarların kendilerine gösterdiği rağbet ve hürmet sayesinde manevî nüfuzlarını, maddiyat sahasında da genişlettikleri; hükümdarların bile bunlardan çekinmeye başladıkları Rum Selçukiler devrinde görüldüğü gibi Karesi ve Osman oğullarının Anadolunun garp uçlarını Mizya, Bitinyakıtararının istilaları sırasında ve istilayı müteakip bir takım babalar ve ahilerin Türk kahramanlarına ve İslâm mücahitlerine iltihak ve hulûl suretile İslâmiyeti yeni kabul eden bu beldelede, terk ettikleri yerlerdekinden daha şumullû birer hakimiyet maneviye kurdukları tarihi hakikatlarıdır. (SONU VAR)

Reşit Bey Hastanesi

Abdi AĞABEYOĞLU

karyola parçalarını buldum. Bunların arasından ancak 8 - 10 sağlam kayrola ayırabildim. Bina tamamen boş ve başkaca ufak bir eşya bile yoktu.

Hastaneye lâzım olan eşya ve sair malzemenin bir an önce temin edilebilmesi için zamanın sıhiyye müdürü bulunan doktor bay Mukbil ile uzun uzadıya görüştüm. Aynı zamanda kızıl ay kurumu başkanı bulunan müftü Ahmet Kodanaz [1] ve belediye reisi, mutasarrıf vekili bay Kemal ile görüşerek yardımlarını elde ettim.

Bu arkadaşlardan pek çok yardım gördüm. O vakit Balıkesir halkının orduya karşı gösterdikleri derin sevgi ve yardım işimizi pek çok kolaylaştırdı.

Balıkesirin cömert ve hamiyetli halkı hastanenin açılmasına lüzumu olan yatak yorgan çamaşır vesair malzemeyi 20 gün gibi kısa bir zamanda temin ve teslim etmişti.

Hatırımda kaldığına göre bu yardım işinde Balıkesirliler birbirleriyle yarış yaparcasına ileri gitmişler ve neticede bütün teferruatla beraber 300 yatak

[1] Şarbayımız Naci Kodanazın babasıdır. Müftü Ahmet kodanaz genel savaşta kızıl ay ve müdefaai milliye cemiyeti başkanı idi. Doktor Mukbil kâtibî umumiyeleri idi. Bu iki arkadaşın genel savaşta halktan iane toplamak hususunda pek büyük yardımları dokunmuş ve bu cemiyetler tarafından Çanakkale kahramanları yaralıları için 331 yılında (150) yataklı bir hastane açılmıştır. Buna lâzım gelen malzeme vesair eşya halktan bu zatlar vasıtasile toplattırılmış ve hatta ev ev dolaşmak üzere yardımcı kadın heyetleride çalışmıştır. Doktor Vasfinin tarif ettiği hastane budur. 331 de açılmıştır. Sonradan bu hastahane depo taburuna geçmiştir.

ve 600 takım da entari, terlik, çatal kaşık ve çinko sahan vermişlerdir. (1) hastanenin diğer sıhhi malzemelerini temin içinde encümen azalarından hoca bay Mehmet ve bay İshak Kem alî de liva namına İzmir'e göndermişdik. (2)

Nihayet izmire sipariş ettiğimiz sıhhi malzamede gelmiş ve her şey tamam olmuştu. Vaziyeti ve balıkesirlilerin kıymetli yardımlarını harbiye nezareti sıhhiye dairesine raporla bildirdim. Ve bir kaç gün sonra da bir teşekkürname aldım.

Hastanenin işe işlerini o zaman merkezi Tekirdağda bulunan üçüncü kolordu üzerine aldı ve bizde hastahaneyi açtık. Baş tabip olarak H. S. D. R. den yarbay Vahit atandı. Diğer doktorları da İzmir'den geldi.

Bu meselede haledilince Çanakkale savaşı hastaları ve yaralıları hastaneye gelmeğe başladı. Ve mevcut bütün yataklar işgal olundu. Böylece bu hastane orduya ve onun yaralı evlatlarına hizmet etti.

Doktor Vasfi gurubundan sonra binaya depo alayı yerleşmiş ve hastanenin bütün eşyası beşinci menzil müfettişliği tarafından Antalya'ya yeni kurulan menzil hastahanesine gönderilmiştir. Bina bir müddet menzil müfettişliği işgali altında kalmıştır. Binanın askeri işgali 336 haziranın 30 ıncı gününe kadar devam etmiştir. 335

[1] Şimdi Bürhaniyededir. Memlekete ve bu vilâyete pek büyük hizmetleri dokunan bir zattır. Kayıtlardan görüyoruz.

[2] 22 - 8 - 332 tarihli ve 19 - 129 sayılı karesi gazetesinde Balıkesir hastahanelerine eşraftan bay Osman Nuri adında bir vatandaşın 500 lira teberru ettiğini gördük.

temmuzundan 336 temmuzuna kadar binayı mülki ve askeri idareler müştereken kullanmışlardır.

Balıkesirin mülki bir hastanesi bulunmadığı tam bu sırada yani 9 - 12 - 334 de bütün Balıkesir halkını dehşetler içinde bırakan pek acıklı bir hadise olmuş ve memleketin hastaneye olan ihtiyacını acı ve fakat şuurlu olarak her kesin duymasına vesile olmuştur.

Bu münasebetle pek acı olan hadisesi, Balıkesirde mülki ilk hastahanesinin kurulmasına vesile olması hasebile aynen o vakitki SES gazetesinden buraya alıyoruz: (3)

Pek Feci Bir Kaza

Salı günü Bandırmadan hareket eden posta katarı Balıkesire 22 kilometre uzaklığında "Yeni köy," durağını geçtikten 10 dakika sonra pek feci bir kazaya uğramıştır. İçinde elliden fazla müstakil efrat bulunan ve lokomotiften beş vagon geride bağlı olan kara vagonda müthiş bir istial vukua gelmiştir. Tahkikatımıza nazaran:

Bu istial sırf dikkatsizlik yüzünden zuhur etmiştir. Şöyleki, Bandırmada vagona hüvüyetleri anlaşılmayan iki sivil ellerinde bir çuval ve bir bavul alarak girerler. Çuval ve bavulda 12 numaralı çifte fişengi ile 15 santimetre mikâbında iki kâğıt paket derurunda av barutu bulunur. Çuvaldaki paket kırıldığı için derurundaki baruttan bir kısmı altına dökülür. Ve çuvalın dışlarına sızar. Tiren "Yeni köy," e yaklaştığı ve tunelden geçtiği sırada vagonu ısıklamak için çuvalın sahibi bir kiprit çıkararak yere atar çuval tedricen tutuşmağa başlar. Derken tren yeni köyden 10. dakika uzaklaşınca barut ateş alarak müdhîş bir istial vuku bulur. Bunun kuvveti ile bavuldaki barutta istial eder. Vagonun üst ve yan tarafları ve bu sırada

[3] Bay Hasan Basri Çantayın 12 - 11 - 938 tarihli ve 9 sayılı SES gazetasinden aynen.

baruta yakın bulunan iki sivil berhava olur, tiren ateşler içinde kalır ve tevakuf eder. Bir çok insan kümeleri alevler içinde elbiseleri tutuşmuş olduğu halde dışarıya fıralarlar. Bir buçuk saat durduktan ve mecruhları toplayup yerleştirdikten sonra tiren Balıkesire doğru hareket eder. Gecenin karanlığında telefâtın miktarı bittebi anlaşılamaz. Nihayet katar alaturka tam 4 dü çeyrek geçe Balıkesire gelir. Bittesadûf istasyonda bulunan merkez müddei umumisi Rifat bey meseleye vakif olur olmaz koşarak mutasarrıf beyefendiye arzı malumat eder. Mutasarrıf bey maiyetine polis jandarma alarak istasyona yetişir. memlekette ki doktorlar evlerinden celp ve eczahaneler küşat edilir. Bu sırada mührirlerimizden biriside istasyona gitmiştir. Berhava olan vagondan istasyon polis, dairesine indirilen zavallı yanıklarla diğer yanıkların adedi «34» ve telef olanlarında berhava olan diğer kimselerle beraber (3) kişi olduğu anlaşılmıştı. Yanıkların ve şehitlerin arz ettiği manzara okadar feci idiki bunu görenler biliz ihtiyar ağlamıştı. Azasından üçte ikisi yanmış, kemikleri meydanda kalmış gözleri dışarıya fırlamış betbahtlar... Ah bu ne acı felâket tirkî

Dört sene asırlarca düşmana karşı göğüs gerdikten sonra tam ailesine kavuşacağı sırada tatlı ecel ve hulyaları arasındayavallı Türk askeri yansın, bütün arzuları kül olsun, mecruhlar inliyor, bağılıyor. İmdat bekleyordu. Maatteessüf kendilerinin istirahatları temin edilemedi. Çünkü:

İdarej husustyece bir çok fedakârlıklarla yaptırılan hastahane her türlü vesaiti fenniye ve sıhiyye levazımından mahrum ve bombogtu. Bu şerait dahilinde hastaları bu kupkuru dört duvardan ibaret olan hastanede barındırmak ve tedavi etmek gayri mümkündü. Doktorlar

müştereken verdikleri rapolarla mecruhların behemahal «Soma menzil hastahanesinde» tedavisine lüzum gösterdiler. Nihayet yanlarına belediye ikinci doktoru Zerya efendi katılarak zavallılar mecruhen Somaya doğru yollandılar. Soma kaymakamlığına ve istasyon kumandanlığına telegrafla malumat verildi.

Gece yarısına kadar icra edilen tahkikat meselede bir süi kastın katıyyen mevcut olmadığını meydana çıkarmıştır. Kazadelerin Aydın Burdur ve Isparta askerlerinden olduğu anlaşılmıştır.

İnşaallah bu feci vaka hize bir ibreti müessire olurda bir daha bu gibi dikkatsizlik yapmaktan çekiniriz. Bu münasebetle şunuda ilâve edelimki memlekette vesaiti fenniye ve sıhiyenin tedarikolarak hastanenin idarei hususiye namına açılmaması yüzünden mecruh kardeşlerimizin burada tedavilerine imkân kalmaması felaketzedelerin feryatları karşısında mecburi bir şey yapılamaması pek acı ve dilsuz tesirat bırakmıştır.

İşittigimize göre:

Ciheti askeriyece iki üç gün evvel tahliye edilen hastanenin memleket namına derhal küşadına mutasarrıf beyefendi tarafından himmet buyurulacak ve bu mühim ihtiyaçta temin edilecektir.»

Bizim gerek Karasi gazateleri koleksiyonlarının ve gerek umumî meclis zabıtlarının incelenmesinden çıkardığımız bilgilere göre hastane yapılmasının bittiği tarihten itibaren umumî meclis hastanenin memur ve sair masraflarına ait tahsisatları kabul etmiştir.

11 - 12 - 332 tarihinde dokuzuncu toplantısı yapam umumî mecliste hastahane bütçesi şu şekilde onaylanıyor: Bir müdür ve operatör, birtabip dahil iyeci, bir tabib aynı zamanda firengi mutahassısı olacak ve seyyar bulunacak bir eczacı, kâtip ve yetecek kadar diğer müstahdemin

ile iase tenvir teshin ve ecza ve sair masraflar. Yine umumî meclisin 333 - 334 335 yılları bütçe müzakerelerinde hastahane kadrosunu ve masraflarını aynen kabul ettiklerini görüyoruz. Hatta 934 toplantısında o zaman bu muhitte pek salgın bir afet olan firengi için ayrı bir hastane açılmasını ve lüzumu olan paranın derhal sarfını bile kabul ediyor. Şu halde savaş hali dolayısıyla doktor bulunmamasından hastanenin açılışı bu feci vakanın oluşuna kadar gecikiyor demektir. Bu feci kaza olduğu vakit yani 9 - 12 - 334 de Balıkesirde bir hastahanesinin henüz açılmamış olması ne kadar acıklı bir iş olduğunu gören ve hastanenin bir an önce açılmasını isteyen umumî efkâr karşısında bu ihtiyacı duyan zamanın mutasarrıfı bay Hacim muhittin (1) derhal faaliyete geçiyor ve hastahaneye lüzumu olan eşya - zaten bütçede tahsisatları bulunduğundan derhal - temin olunuyor. Hatta hacim Muhittin "Müdefaa-i Milliyeye müracaatla yüz yatakta buradan temin ediyor. Sonra Hacim beyin yerine gelen mutasarrıf bay Hilmi zamanında İstanbuldaki sıhiye müdüriyeti umumiyesine müracaat edilerek bir heyeti sıhiyenin gönderilmesi rica olunuyor. Sıhiye müdüriyeti umumiyesi müdür ve operatör olarak bay Sabri gündüzü firengi mütehassısı olarak dokior bay Saffet Adili, Dahiliye ve bakteriyolog olarak Ekrem toku, eczacı olarak Artin şamlıyanı gönderiyor ve diğer memurlarda buradan atanarak hastahane 27 temmuz 335 tarihinde otuz yataklı ve o vakit ihtiyacını karşılayacak bir şekilde ve binanın yarısında açılıyor. Ve yarısında askeri hastanesi olarak kalıyor.

Bu ilk açılışı hastanenin ilk baş hekim-i bulunan ve şimdi Samsun memleket hastanesi nisaiye ve vilade mutahassısı bay Sabri gündüzden dinlemek daha doğru olacaktır: Bay Sabri diyor ki:

Deli Kartal

Münevver KAYMAKÇI

Onu köyde yalnız genç muallim Ayşe tanıyordu. Bir sonbahar sabahı, güneş meşelerle örtülü Kafkasların üstünden ne güzel doğuyordu. Ayşeyi tatlı uykusundan uyandıran köy gençlerinin tarlalara giderken söyledikleri türküler olmuştı... Kalktı, o kızıl meşlâhını omuzuna attı... Güneşin süzüldüğü pencereden tarlaları ve biraz sağda gölün parıldayan sularını uzun uzun seyretti. Sonra yeşil gözleri yeşilliğini kaybetmiyen koruya daldı. (Bu sabah bebeklerimi alıp koruya gitsem onları gezdirsem) dedi.

Başlarında bahar çiçeklerinden Ayşeciğin ördüğü çelenklerle çocuklar koruya daldılar. Küçük çalı yığınları üstünden kuş gibi atlayarak yürüyorlar, hendeklerden birer kebek gibi sıçıyorlardı. Ne kadar neşeli idiler: Hele sarı pınarın sarı sularında hayallerini görünce o kadar güldüler ki, küçük koru çocukların kahkahası, Ayşeciğin şarkısıyla çınlıyordu. Birden, yanlarındaki çalı yığını çatırdıyarak açıldı. Korkunç bir adam fırladı. Bir hamlede Ayşeciğin bileklerini tuttu. Ve Ayşe dedi: Seni ben seviyorum. Sen benim olurmusun?

Bebekler çok korktular, sessizce pınarın başında halkalandılar, oturdular. Ayşe kendini istiyen bu korkunç adama bakdı.

— Kimsiniz? dedi: tanımıyorum. Beni bırakınız, korkulu adam kara kaşlarını çattı, kalın dudaklarını açtı.

— Ben, dedi D E L I K A R T A L
Bu söz Ayşeyi titretti, fakat kahraman kız korkmıyacaktı. Dişlerinin arasından

— Bırakınız bileklerimi! Dedi. Hem ben sizin olamam

— Olacaksın

— Bırakınız beni diyorum.

İki nasırlı el Ayşenin bileklerini çok sı

kı kısıklamıştı. Bir an kurtulmak için uğraştı, kurtulamadı. kirpikleri ıslandı, gözleri kıvılcımlandı. İki nasırlı elin içinde sızlıyan bileklerini tekrar kurtarmak istiyerek!

— Dağları benimsiyen bir haydut beni nasıl istiyor dedi.

Bu söz Deli Kartalı daha çok deli yapacak, çıldırtacaktı. Çıldırmadı, fakat bu dev cüsseli adam, Ayşeciğin ıslak kirpikleri karşısında titredti. Ve eridi. Bir an gevşedi. Bunu hisseden genç kız bileklerini kurtarmak için hızla silkindi, ve kurtardı. Kara Kuş koruyu çınlatan deli bir kahkaha attı. Çıktığı çalıya dönerken:

— Ayşe sen mutlaka benim olacaksın dedi. Ve geldiği gibi çalıların arasında kaybolup gitti. Bu dağların ormanların korkulu kralı Deli kartaldı.

Korunun tutuştuğu akşam, yanakları çalkık sarışın ince bir genç, küçük caminin alçak minaresinde kısa bir yassı ezanı okudu. İnmeden evvel minare kapısında bir dua fısıldadı, yanan koruya bir nefes üflledi, indi. Camiden çıkan ihtiyarlar ak sakallarını nasırlı elleriyle taraya taraya mektebe geldiler; Küçük kapıdan bellerini bükerek girdiler. Ayşeyle konuşacaklardı... Duvar diplerine serilmiş hasırlara bağdaş kurdular. Bir genç, yanan ocağa bir mese dklı daha attı. Alevler odayı aydınlatıyordu. Ayşe ocağın yanında bir posta oturmuş kızıl meşlâhı omuzlarında alevden daha kızıl saçları bir tülle örtülü idi. Dışarıdaki atların kısnemeleri dindi bir ihtiyor:

— Ayşel dedi.. Seni Deli Kartal istiyor...

Hasanın vurulduğu gün bir haber gön dermiş.. Ayşeyi vermezlerse koruyu ya-

karımı! Demiş.

İşte kuru yanıyor... Akşam üzeri bir haber daha geldi: Ayseyi vermezlerse köyüde yakarım! - Diyormuş. İhtiyar gübir kahkaha attı: Hah ha ha! Ays! Hey kuru yansın.. Dinlerse köyüde yaksın.. Ve kül etsin.. Fakat, kül olacak bu köyün bağrında büyüyen sen o haydudun olmyacaksın! anladınmı? Senin kahraman kanına bir haydut kanı karışamaz. Ayşe, gençsin, güzelsin ve savımlisin.. Seni bütün gençler seviyor.. Fakat onlar senin kardeşin sen onların hemşiresisin. Ayşe bu köy senin, anan, biz babanızız

Sen öyle kederlenme.. Söyle.. Genç kardeşlerin şimdi atlarına atlayacaklar.. Senin namusunu münafaa için koşar atlar üstünde pala sallıyacaklar. Ölüm naraları atacaklar. Eğer gençler Deli Kartalı yene mezlerse bizde gençiz Ayşe! İhtiyar bileklerimizdeki kuvvetle sallanacak palalar, belki o kara kuşun kara boynunu vurur.

Kinle yanan gözlerini koruya çevirerek:

— Kuru yanıyor Ayşe.. Belki bir saat sonra köyde tutuşacak.. Düşünme; söylede gitsinler Ayşe.. Köy tutuşmadan bu mesele bitsin..

Ayşe ocağın yanında sessiz duruyordu. Bir an gözleri yandı, beyni tutuştu. Hayalinde bebekleri canlandı. Bebekleri yetim hayatının birer tesellisi idi.. Onları okutmak, eğlendirmek, onlarla koşmak, oynamak, gülmek biribirine benzeyen günlerinin en büyük zevki idi. Onlarla beraber gülen gönlü kedere kapılmayordu. O bu yarın kara kışlarının donduran gününde üşümüş bebeklerini tıpkı bir anne gibi bağrına dasar, kendinin görmediği sıcak bir şefkat ve muhabetle bağrında uyuturdu. Fakat bu Deli Kartalı..

Ahbebekleri ne olacaktı. Yarın erken erken mektebin kapısında toplanacaklar: Ayşe abla, Ayşecik diye ağlaşıcaklardı.

Bunu düşündükçe içi o kadar sızlıyordu ki.. Ürperen kızıl saçlı başı bir an kalktı. Dudakları kıpırdadı. Bir şey söyleyecekti, söyleyemedi. Durdu. Gözlerinin içine bakan ihtiyar:

Hadi düşünme Ayşe dedi: bir cevap ver.. Gençler senin sözünü bekliyorlar. Hepsı silahlı.. hepsi atlı.. Ve şunuda unutmaki bir defa kınından sıyrılan kılınc kana bulanmadan kına girmez.

Odanın iki pençereleri dışarıda sabır sızlanan gençlerin naraları ile kırıldı. Kırılan pençerede bir çok başlar belirdi. Ve alevlerin altında sıyrılan kılıncılar parladı. Ellerinde uzun kılıncılarla gençler deli koşturular, acı anlarla köyü basan bir kaç yüz atlı ile vuruşuyorlar. Hepside birer birer yere yuvarlanıyorlar, ölüerken Ayşemiz için ölüyoruz! - diyorlardı.

Ayşecığın bebekleri bir bir bu vahşi akıncıların hançerleriyle parçalanıyor, ihtiyarlar sürakleniyor.

Nihayet köy yanıyor. Kül olan köyün üstünde Deli Kartal deli kahkahalar atıyor. Sonra bu deli akıncılar geldikleri yoldan deli naralarla kayboluyorlardı..

Ayşe bir kabus görüyordu.. Yavaş yavaş başını kaldırdı

— Babalar.. Söyleyiniz gençlere çekilen palalarını kınına koysunlar. Dedi.

Küçük kapıyı açtı. Bir defa hiddetle homurdanan ihtiyarlara, bir defa da dışarıdaki Türk bahadırlerine baktı. Rüzgarlarla kımıldıyan tülünü yere fırlattıktan sonra, hızla meşlâhının altından nevi sivri bir hançer çıkardı.. Odanın kızıl ışığında parlarken:

— Ağalar.. Heygençler. Dedi. Ben Deli Kartalı kanını dökmek için seviyorum!.. İhtiyarlar ayağa kalkmışlardı. O, lâhzade sıçırarak dışarıda bir gencin önüne dikilmişti ve göksüne müthiş bir yumruk indirdi?

(Devamı Var)

Ata Sözleri

Toplayan: İ HAKKI AKAY

Kaz kaz ile
Baz baz ile (1)
Mislinin benzeridir.

Akan su durmaz
Emirvakin önüne geçilmez, olan oldu; demektir.

Ağlamışda bulunduk, gelinde olamadık!
Arzu edildiği halde kavuşulamayan emeller hakkında söylenir.

Ateş düştüğü yeri yakar
Başkasını o derece müteessir etmiyen şahsi felâketler hakkında irad olunur.

Ağlarsa anam ağlar
Gayrisi yan ağlar
Kabilindendir.

Al kaşayı gir ahıra yası olan gocunsun
Hakikatı olduğu gibi söyle, şuna dokunacak, buna dokunacak diye düşünme demektir.

Ak koyun ak bacağından, Kara koyun kara bacağından
Herkes kendi işlediğinden mesuldur. Ceza amel cinsinden manasındaki Arapça misalin benzeridir.

Allah, ya it yüzüne verir, ya kadın yüzüne! Yıl uğursuzundur, sözünün eşidir.

Amana kılınc çekilmez
Aman diyenin urganı kesilir
İstimdat edene imdat, iltica edene merhamet edilir; demektir.

Aş taşınca kepçeye baha olmaz
Başa gelen felâketi gidermek için her

fedakârlık göze alınır.

At tükezeme ile yemi kesilmez
Bir sürçen atın başı kesilmez
Yani, isan ilk defa yaptığı ehemmiyetsiz bir kusurdan dolayı mevahaze edilmez demektir.

Adet insan tabiat olur.
Terbiyenin itiyat haline getirilmesi insanda tabiat saniye gibi kalır, demektir.

İyilikle kötülük bir yerde eğlenmez
İnsanın içide, dışı da bir olmalıdır. İyidir, yaptığı kötülük nel Kötüdür, bu ilik nedir? Makamındadır.

Acemi nalbant gâvur eşeğinde öğrenir
Hayata, vazifeye yeni atılmış insanların yaptıkları hatalar hakkında irat olunan bir meseldir.

Azabı da senin, Azadı da seninin
(Al atını... Timarını) , (Al külâhını eyvallahıda içindel) makamlarında kullanılır.

Beyaz, günden kararma, Kara, sudan ağarmaz
Temiz mahiyetler kirletilemez, bozuk fitretlerde izah edilemez demektir.

Boğazım ile, ayağım yola!
Başkasının sırtından geçinenler hakkındadır.

Bildiğin ayranı bilmediğin yoğurda değişme!
[1] Bozdoğan demektir.

«Dimyata pirince giderken evdeki bul-
gurdan olma» makamındadır.

Beş kurşluk nişadır
Dünyayı kuşatır
(Bir fincan suda fırtına), (Ahlaksızlık
sari) makamlarında kullanılır.
Bakkal isen azdan başla
Rencher isen tarlayı uçla
Malcı isen dışta kışla
Batakçı isen öğleyin uykuya başla!
Bunların manaları meydandadır.

Boyumca buldum, huyumca bulamadım!
«Dedigim oldu amma dilediğim olmadı»
makamındandır ve manaj zahiresine de
mahmuldur.

Bulup bulup veresiye
Dokuz kere kadiya gidesiye
Sonradan ikâr gelesiye
Alış veriş ve borçlu vaziyetlerinde ah-
lâksızlara tariz eden bir sözdür.

Bahçene erik, evine yörük koymal
Bu bir tekerlemedir. Mehaza Türklüğü
tahkir adet olunduğu zamanlardan kalma
bir sözdür.

Başa gelen başta kalmaz!
Felâketler, sabır ve mukavemetle sıy-
rılır gider. Demektir.

Babamın öleceğini bilseydim bir avuç
üzume değişirdim
Miras bırakmadan ölen babalar hak-
kında kullanılır.

Bir sizden bir bizden
Olduk bir kile tuzdan
Malum olduğu üzere dünyada en ziya-
de sarfoluna tuzdur. İki ahmak, çok ka-
zançlı bir şey olan tuzun, nereden ve ne
suretle tedarik edildiğini bilemediklerin-

rinden en kuvvetli ihtimale bunun da
mahsulât gibi topraktan yetişeceğine ka-
ni olmuşlar ve bir kile tuz alarak tarlaya
ekmişler! Günler, aylar geçtiği halde to-
humun halâ çıkıp filizlenmediğini görün-
ce bir mahluk tarafından yenildiğine za-
hip olmuşlar ve her ikiside birer tüfekte
tarlayı beklemeğe gitmişler. Tarlada bek-
lemektelerken birinin anında bir sinek ko-
nar, anında sinek olan, arkadaşına islik
çalarak işaret parmağı ile düşmanın anında
olduğunu gösterir. Arkadaşı tuz tohumunu
yiyen bu düşmanı öldürmek maksadile
elindeki tüfegini sineğe boşaldır ve arka-
daşını oracıkta vurur, öldürür. Bu kahra-
man, ölü arkadaşının yanına sokularak
sineğe hitaben mesel olan bu sözü söy-
lemiş.

Şimdi bu mesel, açıkca anlaşıldığına
göre, iki taraflı yapılan zararları, yani ti-
caretten mada sermayenin de kayıp edil-
diğini ima ediyor.

Bir akıl, yazamı, kışamı?
Başı muhtelif ve belâlı işlerle rahatsız
olan meyüs bir adamın idarei telimidir.

Başlanmış iş, bitmiştense sayılır.
İş uzun bir tederddüt devresi geçme-
den başlanmış olmalıdır. Başlandığı za-
manda müşkilâtından ürkmemeli daima
gayeye doğru emniyet ve metanetle yü-
rümelidir, demektir.

Borç verilmekle yol yürümekle biter
Hakiki manasında müstameldir.

Babadan miras kalır, adamlık kalmaz
İlim ve fazilet kazanmakla elde edilir.
Mal gibi babadan miras kalmaz demektir.

Bir günlük zevk için iki gün çalışmalı
Sayı ve amele teşvik mahiyetindedir.

Yağcılar Ve Savaştepe Mânileri

Öğretmen: MUSTAFA SALMAN

Ellerin tutmaz oldu,
Derdin uyutmaz oldu.
Artık senden başkası,
Beni avutmaz oldu.

Elmanın irisine,
Ben yandım birisine.
Beni çoban dutsunlar,
Kızların sürüsünü.

Elmayı bütün dildim,
Dibine tütü diktim.
Kız kocan çirkin imiş,
Sabahı nasıl ettin.

Elmas yüzüğün yanı,
Damlar parmağın kanı,
Yüze gülen çok olur.
Candan seveni tanı.

Elmas yüzüğüm var benim,
Parmağıma dar benim.
Ölüm var, ayrılık yok,
Böyle kavlim var benim.

Entarisi penbenden,
Leke yapmış giymeden.
Yaktın kül ettin beni,
On beşime girmeden.

Ey su yolu, su yolu,
Boş gider, getir dolu.
Desti kulpu kırılсын,
Yoruldu yarin kolu.

Evler üstünde furun,
Furun üstünde durun.
Benim yari sevenlerin,
Kar dinine furun.

Evimizin önü örgü,
Örgüden beni gördü
El oğlundan ötürü,
Beni kardeşim dövdü.

Elma versem yirmisin?
Dadından bilirmisin?
Bayramlık babıç alsam,
Yürüye bilirmisin?

Ettiklerini bulursun,
Üzülürsün, yorulursun.
Böyle daldan dala gezme,
Sonra pişman olursun.

Entarisi sarılı,
Bir lâf atsam darılı.
Karşımda dururken,
Sana kimler sarılı.

Engin dereler engin,
Vardığım yerler zengin.
Annem beni vermiyor,
Hem dengim, hem zengin.

Entarisi al olsun,
Etekleri dar olsun.
Almazsan alma sevdiğim,
Bulunmayan yar olsun.

Entarisi ekleme,
Göğsünü ilikleme.
Benden sana fayda yok,
Kezi başı bekleme.

Eğil dağlarım eğil,
Güzele verdim meğil,
Şimdi başım ağrıyor.
Cilve sırası değil.

Koca Tepenin Beş Atlısı...

(Ulusal Roman)

Yazan : HÜSAMETTİN İŞİN

Evimizin ardı gedik,
Pazara gedemedik.
İkimizin sevilerine,
Bir akıl erdiremedik.

Elleri nacaklıya,
Belleri bıçaklıya,
Allah beni nasip etmesin,
Bir karış bacaklıya.

Ellerinde bağlama,
Ağlama sevdiğim ağlama,
Ben buralı değilim,
Bana sevda bağlama.

Evleri var iki kat,
Bir katını bene sat.
A kız bene gelmezsen,
Kalkmaz döşeklere yat.

Entarisi eflâtun,
Akan deryaya bakın.
Benim yarimin ön dişleri,
Gümüş değil sırf altın.

Evimizin önü fildir,
Bizi ayıran dıldır.
Ayırsınlar sürmelim,
Gönüllerimiz birdir.

Elmayı dilemedim,
Bıçağı silemedim.
Allı fıstanlar giymiş,
Sürmelimi bilemedim.

Elinde altın makas,
Edelim hakka niyaz.
Ellere bahar oldu,
Bize düğdü kara yas.

Ekin olur halazı,
Furuna dıktım yalazı.
Ben ellere nele verem,
Orta boylu palazı.

Elma verdim eline,
Sokmadın mı beline.
Yedi yıllık sevilerimi,
Teslim ettim eline.

Entarisi biçim biçim,
Yar ağlıyor için için.
Ağla sevdiğim ağla,
Ölüyorum için için.

Filcan filcan içinde,
Filanmercan içinde.
Benim yarı sorarsan,
Altın kafes içinde.

Filcana bak filcana,
İçindeki mercana.
Annen kızını vermezse,
Turşü kursun filcana.

Furun ardında kürek,
Gene kabardı yürek.
Bizim köğün kızları,
Elli lira bir çeyrek.

Fistanları giymişler,
Hanımlara dönmüşler.
Bunlar buralı değil,
Tanışmadan gelmişler.

Furunlar kürek ister,
Üsleri çörek ister.
Gelın senin sevilerine,
Dayanacak yürek ister.

Gökte yıldız sayılır mı?
Çiğ yumurta soyulur mu?
Benim bir efendim var,
Sarmasına doyulur mu?

Gökte yıldız ellidir,
Elliside bellidir.
On beş yaşını giren kızlar,
Memesinden bellidir.

köydeki sözden, dörtten anlamaz adamlar-
dan çok bıskıydı. Veli gözleri inik ken-
disini dinleyordu. Fıncanında artakalan
bir yudumluk kahvesini çekerek:

— Eh.. Bir kaç kuruş bu ihtiyar ha-
limle bir kıyıya biriktirmiştim.. Dün gice
göy odasında imamla, sayı verdik, tam
yetmiş kaymam var.. Otuzu eksik.. Yüzle
de akça, pakça bir düğün kurulur sanı-
rım Bana önümüzdeki güne değin otuz
kayma verirmişsin oğlum?.

İhtiyar sustu, önce kapıya sonra da
Veliye baktı.. Neden?.. Veli gözleri önün-
deki mangalın ateşlerinde, dudakları kı-
pırdamadan, kaşlarını oynata oynata dü-
şünceye dalmıştı.. İhtiyarın sözlerini din-
lerken Velinin gözlerinde, Gülsümle Fatma
ninenin biricik oğlu Ahmet belirmişti. Bu
iki körpe genç aşklarını bütün köylüler-
den kışkana, kışkana ne de içden bir-
birlerini seviyorlardı.. Ahmet Fatma nine
denen kadının oğlu idi.. Bu ana ile oğul
köyün en fakirleriydi.. Bu dul kadın Nuri
dedelerin evinde yatar, kalkar onların iş-
lerini görür, oğlu Ahmet de köyün davar-
larını güder böylelikle yaşar dururlardı.
Gülsümle Ahmedin birbirlerini sevdikleri-
ni köyde ne gören olmuştu, ne de bilen
bunu yalnız Veli biliyordu, o da Gülsümü
sevdiği için bu işe karışmıştı..

Demek şimdi yanı başında dırlanıp
duran bu baba, Gülsümü (Bahçe-
cikli) satılmışın oğlu Aliye veriyordu. Bu
ihtiyar için kaçırılacak yağlı bir kuyruk-
tu. Alinin babası davarlarıyla, çift, çubu-
gile Bahçecik denen köyün ileri gelenler-
den biri idi. Ali, aşağı, yukarı Veli ile

yaşıtt. Bir kaç defa şehirde bir iki kere-
köyde Veli onu görmüştü. Çok kaba saba
bir adamdı o..

Bu haber Veliye çok dokundu. Eğer
bu zevzek ihtiyar Gülsümü Ahmede vere-
ceğini söyleseydi değil, öyle otuz kayma
borç, onun düğününü kendi elile bütün
köylülere gösteriş olacak şekilde yapabi-
lirdi.

Biran kendini unuttur gibi oldu. Aya-
ğa kalkmak, ihtiyarın yakasına yapışmak,
onu kapının dışına atmak, istedi fakat
bunları yapmayı bir kabalık saydı. İhtiya-
ra sordu:

Böyle hayırlı bir işten ötürü beni ana-
rak geldiğine çok sevindin. Yalnız sana
bir şey soracağım, Külsüm bu adamla ev-
lenmek istiyor mu?

İhtiyar gözlerinin içine kadar yayılan
bir sırıdışla güldü. saf bir köylünün anca
vereceği bir karşılıkla:

Ali, onun nişanlısıdır, hiç istemezmi
oğul.. Bilirsin ki böyle köylücüklerde kız-
lar bir parça nazlamı büyümüşlerdir nedir,
mırın, kırın ederler, hoş bence bunların
ehemmiyeti bu kadar ya, laf olsun diye söy-
lüyorum.. Yoksa kız dediği babanın, Ana-
nın sözünden çıkmaz öyle değil mi?

Velinin yüzü ta anına kadar kıvrıldı.
Gözlerinin insana korku veren akile, ihti-
yarı derin, derin süzerek:

— Öyle misanıyorsun dede, dedi. Ba-
na sorarsan Gülsüm eğer bu adamı sevi-
yorsa vermelisin?

Veli burada dili bıçakla kesilmiş gibi
sustu. Hemen ayağa fırladı. İhtiyarın ya-
nında az daha, kalsaydı. Ya, Ahmetle Gül-

sümün seviştiklerini söyleyecek,veyada Gülsüme karşı olan aşkını bu bunak atıyara duyuracaktı.

Dede çok para seven bir adamdı. Veli isteseydi Gülsümün evleneceği Aliden daha üstün parasile onu kandırabilirdi. Fakat bu kandırış neye yarıyacaktı. Bu ana kadar sevilmiyen bu adam kendini nasıl Gülsüme sevdirebilirdi. Kendi, kendinden öğrenen bir adamın böyle şeyleri düşünmesi ne tuhaf şeylerden.. Hemen elini cebine soktu. Bir tomar kâğıt parçası çıkararak dedeye, uzattı boğuk bir sesle:

— Al dede!.. Var düğününü gör dedi..

İhtiyarın karşılığını beklemeden kapıyı çekip Emir ovaya gitti. Biraz sonra Veliden aldığı paracıkları kuşağının arasına sıkıştıran Nuri dede dilsiz Süleymanın gösterdiği yoldan yürüyerek kapıdan kıvançla çıkıverdi..

Nuri dedenin bütün yalvarışlarına, inandırışlarına kanmak bilmiyen gülsüm Ali ile everilmesini istemiyor. Bir haftadan beridir ki Gülsüm buna peki vimeddiği için düğün yapılamıyordu..

Gülsüm ana ve babasının önce tatlı, tatlı akan, sonradan acılaştan sözleri önünde hicirliklerle, bağula, boğula ağlıyor. Ahmetten ayrılmasını bir türlü gönlü razı olmuyordu.

Nihayet bir gece anasına işi açıkça anlatıverdi.. dedelerin evinde bir bağırış çağırıştır koptu, babasile, anasının öğütlerini hiçe sayan Gülsüm bankır, bankır bağırıyor «Ahmetten gayrisine varamam diye ayak diretiyordu.

Anası bir köşede eve koşuşan komşukadınlara dert yanarken Nuri dede de öbür taraftan Gülsümün, saçını, başını yoluyor kudurmuş bir köpek gibi «damımı

çökerttin kahbe» diye avazı çıktığı kadar bağırıyor, öteyanda da çoban Ahmet kurdan gözleri büyüye, büyüye bir yolunu bulup kaçmak için damda delik, değişik arıyordu..

Bir cuma sabahı.. Yerden kalkan karların bıraktığı izler fersiz güneşin ışığı altında buğulniyordu. Dibsiz, durgun, bir gün..

Her cuma gibi Veli yine kır atıyla şehire gitmek üzere köye bir saatlik uzakdaki yıkık değirmeni ağır dönüşile dönüyordu. Sık ağaçlar arasında derenin içine doğru uzayıp inen ince, yolun kenarında iki karaltı görür gibi oldu. Bunlardan biri kadifeye pek benziyordu.

Durdu, çevik bir hicirlikle beygirden atladı. Beygiri oradaki kavak ağaçlarından birine bağladı. Kendini gizliye, gizliye yanlarına kadar vardı. Önündeki iri kövdeli ağaç Veliyi ardında gizliyordu.

Gördüğü şey acıydı. derin bir ihtirasla Gülsüme sarılan Ali, Gülsümün dudaklarını, dudaklarına alârak emmeğe, o ateşli terutaze dudakları dişile parçalamağa çalışıyor.. Bir menkene gibi sıkışan Alinin kolları arasında saçları darma, dağınık olan Gülsüm dudaklarını bu vahşi dudaklardan kurtarmağa çalışıyordu..

Veli bu manzarayı bir iki dakika acı, sayretti.. Dayanamadı, haykırınak istedi, haykıramadı, derin bir göğüs geçirdi, ağacın ardından sıyrılıp çıktı. Ali ile gülsümün önüne dikildi, bir birine dolaşan iki vücut cözüldü. O anda demirden bir yumruk Alinin kafasına indi. Şaşkınlaşan Ali, neye uğradığını anlamadan Gülsümü yere fırlatarak Velinin üzerine saldırdı, kucak kucaka yumruk yumruğa alt üst oluyorlardı..

Evimizin Neşrettiği

KİTAPLAR

- 1) — Halkevimizin sekiz aylık çalışması
- 2) — Köy kitabı
- 3) — Öz Türkçe adlar.
- 4) — Çepniler,
- 5) — Halk inanmaları,
- 6) — Özel görenek ve inanmalar,
- 7) — Atalar Sözü
- 8) — Bağcılık,
- 9) — Verem,
- 10) — Yusuf Fakih,
- 11) — Yurdum için,
- 12) — Balıkesir Coğrafyası,
- 13) — Konferanslar
- 14) — 17,18 inci asırlarda Balıkesir şehir hayatı,
- 16) — Kövü Ormandan nasıl faydalanır,
- 17) — 19 Mayıs,
- 19 — Öz Ses ve Zevk kaynaklarımız.
- 20) — Balıkesir ve civarında Yürük ve Türkmenler!
- 22) — Türkiyede Su ve Ağaç meselesi

ÇIKMAKTA OLANLAR

- 15) — Vesikalar
- 18 — Yağcılar ve Savaş-tepe mânileri.

Sus' Uyanmasın

Son zamanlarda eserleri etrafında büyük bir okuyucu kütlesi toplayan Mükerrrem Kâmil Sunun Yarım Ay mecmuasında tefrika edilen SUS UYANMASIN adlı romanı kitap halinde çıktı. Eserde temiz ve içli duygular, istirap ve feragat vardır. Kadın kalbini sürükleyen bir üslûpla tahlil eden arkadaşımızın bu değerli romanını bütün okuyucularımıza hararetle tavsiye ederiz.